

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник ректора ХНАДУ
професор _____ Гладкий І.П.
« ___ » _____ 20__ року

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	<u>Економічна теорія</u> <small>(назва навчальної дисципліни згідно навчального плану)</small>
підготовки	<u>бакалавра</u> <small>(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)</small>
галузі знань	<u>29 Міжнародні відносини</u> <small>(шифр і назва галузі знань)</small>
спеціальності	<u>292 Міжнародні економічні відносини</u> <small>(шифр і назва напрямку підготовки)</small>

(шифр № _____)
(за ОПІ чи № навчального плану)

2017 рік

¹ якщо програма використовується для підготовки фахівців декількох напрямів підготовки (спеціальностей), то перерахувати усі

Розроблено та внесено: кафедра економіки і підприємництва
(повне найменування кафедри)

Розробники програми: доцент кафедри економіки і підприємництва
(посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ розробників)
к.е.н., доцент Леоненко Н.А.

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри.
Протокол №7 від «16» листопада 2017 року.
(номер) (та дата протоколу)

Завідувач кафедри: д.е.н., проф. _____ О.С. Іванілов
(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (ПІБ завідувача кафедри)

«Узгоджено»²

Завідуючий кафедри міжнародної економіки
назва кафедри

проф. _____ Д.А.Горовий
вчене звання підпис прізвище та ініціали

“ _____ ” _____ 2017 року

“Узгоджено”

Декан факультету управління та бізнесу проф. _____ І.А.Дмитрієв
вчене звання підпис прізвище та ініціали

“ _____ ” _____ 2017 року, протокол № _____

© _____, 2017 рік
© _____, 2021 рік

² якщо програма використовується для підготовки фахівців декількох напрямів підготовки (спеціальностей), то узгодження робиться з кожною випускаючою кафедрою

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» складена відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики та навчального плану підготовки бакалавру (спеціальності) «Міжнародні економічні відносини»
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня) (назва напрямку для бакалавра, спеціальності – для магістра)

I. Мета, предмет та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення навчальної дисципліни є здобуття майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання і аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю.

1.2. **Предметом** вивчення навчальної дисципліни є закономірності розвитку економічних систем, економічні закони та принципи їх функціонування, дії людей, спрямовані на ефективне господарювання за умов обмежених економічних і природних ресурсів, особливості функціонування ринку в Україні, сучасні процеси глобалізації економічного життя суспільства.

1.3. **Основними завданнями** вивчення навчальної дисципліни є набуття належних навичок раціональної економічної поведінки, виходячи з концептуальних основ ринкової економіки, розуміння особливостей функціонування сучасних ринків та утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури; набуття навичок аналізу агрегованих показників, визначення чинників і наслідків макроекономічного розвитку господарських систем, а також можливостей держави корегувати цей розвиток відповідно до цілей та пріоритетів економічної політики.

1.4. По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

термінологію та основні засоби економічного аналізу; поняття та принципи організації економічних систем; закономірності функціонування суб'єктів економічних систем у різних ринкових ситуаціях; особливості розвитку виробничих відносин та продуктивних сил; основні економічні явища і процеси в державі; особливості формування ринків факторів виробництва; особливості утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури; вплив методів державного регулювання на економічні процеси в державі.

вміти:

володіти категоріальним апаратом та методологією дослідження; аналізувати особливості розвитку та становлення економічних відносин між людьми у процесі господарської діяльності; аналізувати взаємодію економічних суб'єктів у процесі створення матеріальних благ при обмежених ресурсах; застосовувати діалектичні методи економічного аналізу при дослідженні елементів ринкового механізму; обґрунтувати можливості застосування теоретичних моделей економічного розвитку в практичній діяльності; аналізувати проблеми, пов'язані з розвитком грошово-кредитних відносин, фіскальної політики та державного регулювання в умовах ринкової економіки; оцінювати вплив на економічні процеси зовнішніх факторів, тенденції розвитку світової економіки.

Міждисциплінарні зв'язки:

дисципліни, які передують вивченню економічної теорії: філософія, історія
вказати які дисципліни передують її вивчення та які подальші дисципліни потребують її вивчення)

України.

подальші дисципліни, які потребують вивчення економічної теорії:
 політологія, соціологія, економіка виробництва.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання ¹
Кількість кредитів – <u>8</u> Кількість годин – <u>240</u>	за вибором студента <small>(нормативна, за вибором ВНЗ, за вибором студента)</small>	
Семестр викладання дисципліни	<u>I, II</u> <small>(порядковий номер семестру)</small>	<small>(порядковий номер семестру)</small>
Вид контролю:	<u>екзамен</u> <small>(залік, екзамен)</small>	
Розподіл часу:		
– лекції (годин)	48	
– практичні, семінарські (годин)	32	
– лабораторні роботи (годин)	-	
– самостійна робота студентів (годин)	130	
– курсовий проект (годин)	-	
– курсова робота (годин)	-	
– розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	-	
– екзамен	30	

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**Розділ 1. Основи економічної теорії**

назва розділу 1

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

назва теми 1

Етапи становлення і розвитку економічної думки в суспільстві. Сучасні економічні теорії. Предмет економічної теорії та її місце в системі економічних наук. Економічні закони та категорії, їх класифікація. Методи економічної теорії. Функції економічної теорії.

Тема 2. Економічна система суспільства

назва теми 2

Суть та характеристика людських потреб. Піраміда Маслоу. Поняття безмежності потреб. Економічні блага.

Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу.

Економічна система, її сутність та основні структурні елементи. Типи економічних систем. Основні напрямки формування сучасних ринкових відносин.

Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти. Типи, форми і види

³ якщо дисципліна на заочній (дистанційній) формі навчання не викладається, то графа «Заочна форма навчання» відсутня власності. Роздержавлення та приватизація.

Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства

назва теми 3

Виробництво як визначальний фактор потреб суспільства та їх розвитку. Зміст і структура суспільного виробництва. Матеріальне та нематеріальне виробництво. Ресурси виробництва та їх види. Абсолютна та відносна обмеженість ресурсів. Економічний вибір. Крива виробничих можливостей. Основні фактори виробництва. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники. Основні форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Проста і розвинена форма товарного виробництва. Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства.

Тема 4. Теорія товару і грошей

назва теми 4

Товар та його властивості. Вартість. Мінова вартість. Споживча вартість. Теорії вартості: трудова, маржиналістська і неокласична. Теоретичні концепції виникнення та сутність грошей. Функції грошей. Види грошей. Обіг готівкових та безготівкових грошей. Закон грошового обігу. Історичний досвід України в створенні національної грошової одиниці. Інфляція, її суть і причини. Темпи інфляції. Види інфляції. Соціально-економічні наслідки.

Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи

назва теми 5

Теоретичні засади становлення ринкових відносин. Поняття ринок. Риси, структура та функції ринку. Види ринків. Критерії класифікації ринків та їх структура. Інфраструктура ринку. Основні суб'єкти ринкової економіки. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Сутність попиту і фактори, що його визначають. Закон попиту. Крива попиту. Зміщення кривої попиту під впливом нецінових факторів. Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Зміщення кривої пропозиції під впливом нецінових факторів. Еластичність попиту і пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Сутність ціни. Види цін. Механізм формування і функції ціни. Сутність конкуренції. Форми конкуренції. Типи конкурентної поведінки. Методи конкурентної боротьби. Позитивні й негативні наслідки конкуренції. Антимонопольна політика і антимонопольне законодавство.

Тема 6. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці

назва теми 6

Підприємство як суб'єкт економічної системи. Організаційно-правові форми підприємництва. Класифікація підприємств за розміром. Малий бізнес. Зміст, основні принципи та ознаки підприємництва. Види та суб'єкти підприємницької діяльності. Теорії та моделі підприємництва. Нові види підприємницької діяльності. Перспективи розвитку підприємництва в Україні.

Тема 7. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг.

назва теми 7

Капітал як економічна категорія товарного виробництва. Структура авансованого капіталу. Витрати виробництва, їхня сутність та класифікація. Прибуток на капітал і фактори, що його визначають. Економічна роль прибутку. Кругообіг і обіг

промислового капіталу. Основний капітал. Амортизація і відтворення основного капіталу. Норма амортизації. Обіговий капітал. Оборотні засоби та їх структура. Показники ефективності використання основного та обігового капіталу. Рентабельність.

Тема 8. Капітал сфери обігу.

назва теми 8

Сфера обігу в ринковій економіці. Сфера обігу як сфера функціонування торговельно-мінових та кредитних відносин, торговельного та позичкового капіталу. Торговельний капітал та його функціональна структура. Сучасні форми торговельного підприємництва. Товарна біржа. Інтернет-торгівля у сфері ринкової інфраструктури.

Позичковий капітал: сутність та джерела. Позичковий процент. Кредит як форма руху позичкового капіталу. Форми кредиту. Роль і функції кредиту в сучасній економіці.

Банківська система. Банки, їх види і функції. Ринок цінних паперів. Фондова біржа та її функції.

Тема 9. Ринкові відносини в аграрному секторі

назва теми 9

Аграрні відносини, їхній зміст і особливості. Земельна рента, її сутність, види і механізм утворення. Ринок земельних ресурсів. Ціна землі. Агропромислова інтеграція й агропромисловий комплекс. Державна політика регулювання і підтримки сільськогосподарського виробництва.

Тема 10. Доходи населення, їх формування та розподіл.

назва теми 10

Доходи, їх види та джерела формування. Сутність та механізм розподілу доходів.

Заробітна плата: сутність, форми та системи заробітної плати. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи. Заощадження. Номінальні та реальні доходи. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині.

Рівень та якість життя населення. Прожитковий мінімум. Бідність. Необхідність та сутність системи соціального захисту населення.

Тема 11. Держава та її економічні функції.

назва теми 11

Необхідність і межі державного регулювання ринкової економіки. Держава як суб'єкт економічної системи. Економічні функції держави. Форми, методи та інструменти державного регулювання економіки.

Фінансова система. Державний бюджет. Формування доходів і витрат державних і місцевих бюджетів.

Податки. Елементи системи оподаткування. Крива Лаффера. Класифікація податків.

Бюджетно-податкова система як інструмент економічної політики держави.

Тема 12. Світове господарство і міжнародні економічні відносини

назва теми 12

Сутність та етапи становлення світового господарства. Структура, основні риси та закономірності його розвитку. Інтеграційні процеси на сучасному етапі. Основні форми міжнародних економічних відносин. Міжнародна економічна інтеграція. Головні інтеграційні угруповання світу. Місце Європейського економічного співтовариства у світовій економіці.

Міжнародна торгівля. Міжнародний поділ праці. Міжнародна спеціалізація і кооперація. Теорії міжнародної торгівлі. Міжнародні торговельні організації.

Міжнародний рух капіталів. Особливості вивозу капіталу та його наслідки. Прямі та портфельні інвестиції. Міжнародні кредити.

Міжнародний валютний фонд. Європейський банк реконструкції та розвитку.

Міжнародні валютно-фінансові відносини. Валютні ринки. Конвертованість національних валют.

Міжнародна міграція робочої сили: сутність і причини. Основні напрями міграції.

Тема 13. Економічні аспекти глобальних проблем.

назва теми 13

Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Глобальні проблеми і шляхи їх розв'язання людством. Паливно-енергетична та сировинна проблеми. Екологічна криза. Демографічні проблеми світу та шляхи їх вирішення. Проблема роззброєння та мирного використання атому. Проблема зубожіння, голоду і хвороб у світі.

Розділ 2. Макроекономіка

назва розділу 2

Тема 14. Предмет, метод та функції макроекономіки.

назва теми 14

Макроекономіка – розділ економічної теорії. Основні макроекономічні проблеми й суперечності. Макроекономічні суб'єкти та їх взаємодія.

Предмет Макроекономіки. Функції макроекономіки. Агреговані показники і функціональні зв'язки між ними. Теоретичне обґрунтування економічної політики. Інструменти вирішення макроекономічних проблем.

Основні макроекономічні проблеми та суперечності економіки України.

Тема 15. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.

назва теми 15

Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Сутність СНР та її відмінність від системи БНГ. Переваги та обмеження СНР. Проблеми впровадження СНР в Україні.

Основні макроекономічні показники: національний обсяг виробництва, загальний рівень цін, зайнятість. Національне багатство, валовий національний продукт (ВНП) та валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Визначення кінцевої і проміжної продукції. Чистий національний продукт (ЧНП). Національний дохід (НД). Особистий дохід (ОД). Обчислення реальних обсягів: номінальний і реальний ВВП. Індекс цін і дефлятор.

Тема 16. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції.

назва теми 16

Сутність сукупного попиту та його модель. Структура сукупного попиту: споживчий попит, інвестиційний попит, попит держави та попит закордону. Цінові фактори, які впливають на сукупний попит. Крива сукупного попиту. Нецінові фактори, які впливають на сукупний попит.

Сукупна пропозиція. Короткострокова крива сукупної пропозиції. Довгострокова крива сукупної пропозиції. Чинники, які впливають на сукупну пропозицію. Узагальнена крива сукупної пропозиції.

Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції. Мультиплікатор у моделі AD-AS.

Тема 17. Споживання, заощадження та інвестиції.

назва теми 17

Споживання і заощадження. Функція споживання. Функція заощадження. Середня схильність до споживання й заощадження. Гранична схильність до споживання та заощадження. Чинники споживання та заощадження. Види заощаджень.

Інвестиції як компонент сукупних витрат. Інвестиційна функція. Роль інвестицій в економіці. Нестабільність інвестицій.

Сутність мультиплікатора. Модель акселератора. Модель взаємодії мультиплікатора-акселератора.

Тема 18. Класична модель макроекономічної рівноваги

назва теми 18

Рівновага економічних систем та механізм її забезпечення. Класична модель макроекономічної рівноваги: взаємодія ринків ресурсів, товарів, грошей та інвестицій.

Умови рівноваги ринку праці за класичною моделлю.

Ринок грошей та його рівновага. Графік рівноваги ринку грошей за класичною моделлю.

Ринок товарів. Умови та графік рівноваги ринку товарів за класичною моделлю. Ринок заощаджень Вплив процентної ставки на ринок заощаджень. Графік рівноваги на ринку заощаджень.

Загальна рівновага класичної макромоделі.

Тема 19. Рівновага національного ринку у моделі IS-LM

назва теми 19

Ринок товарів і платних послуг. Модель «витрати-випуск» - кейнсіанська модель товарного ринку. Закрита економіка.

Сукупні видатки. Графік «кейнсіанський хрест». Становлення рівноваги на товарному ринку без державного втручання та з ним. Інфляційний та дефляційний розриви. Мультиплікатор видатків. Графік Хікса-Хансена для ринку товарів та платних послуг - крива IS. Фактори, які впливають на переміщення кривої IS.

Ринок грошей та цінних паперів. Пропозиція грошей. Попит на гроші. Умови рівноваги на ринку грошей та цінних паперів. Графік Хікса-Хансена для ринку грошей та цінних паперів – крива LM. Фактори, які впливають на переміщення кривої LM.

Загальна рівновага на ринках товарів та послуг, грошей та цінних паперів. Модель IS-LM.

Тема 20. Фіскальна політика держави

назва теми 20

Зміст фіскальної політики: цілі та інструменти. Податкові надходження як основне джерело доходів держави. Прямі й непрямі податки. Принципи ефективного .

Державні видатки і їх структура. Дискреційна фіскальна політика. Стимулююча й стримуюча фіскальна політика. Мультиплікатор державних витрат і податковий мультиплікатор. Недискреційна фіскальна політика.

Фіскальна політика і державний бюджет. Концепції збалансування державного бюджету. Бюджетний дефіцит: причини виникнення та економічні наслідки. Джерела дефіцитного фінансування. Державний борг та його структура. Методи управління державним боргом. Фіскальна політика в Україні.

Тема 21. Монетарна політика

назва теми 21

Грошовий ринок. Грошова пропозиція та способи її вимірювання. Грошова маса. Попит на гроші й фактори, що його визначають. Механізм функціонування грошового ринку.

Центральний банк як суб'єкт монетарної політики. Операції ЦБ. Інструменти ЦБ: політика облікової ставки, політика банківських резервів, операції на відкритому ринку. Грошовий та депозитний мультиплікатори.

Суть монетарної політики. Дискреційна та недискреційна монетарна політика. Стратегії монетарної політики. Проблеми ефективності монетарної політики.

Тема 22. Циклічні коливання та економічне зростання

назва теми 22

Циклічність економічного розвитку як прояв макроекономічної нестабільності. Теорії циклічних коливань. Класифікація економічних циклів за тривалістю та їх характеристика. Середні цикли та їх фази. Нециклічні коливання економіки. Безробіття, його зміст, причини, види, форми. Рівень безробіття. Наслідки впливу безробіття на економіку. Інфляція, її сутність, причини, види і соціально-економічні наслідки. Державне антициклічне регулювання.

Економічне зростання: зміст, типи, чинники. Концепції та найпростіші моделі економічного зростання. Економічне зростання та економічний розвиток. Особливості економічного зростання в Україні.

Тема 23. Інфляція та антиінфляційна політика

назва теми 23

Інфляція як макроекономічне явище. Класифікація інфляції. Розрахунок темпу інфляції. Інфляція попиту на основі моделі AD-AS. Монетарні та немонетарні фактори інфляції попиту. Інфляція витрат (пропозиції) на основі моделі AD-AS. Причини інфляції витрат. Інфляційна спіраль.

Зарплата, безробіття та інфляція. Крива Філіпса і її сучасна інтерпретація. Соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика держави і її роль у стабілізації економіки.

Тема 24. Безробіття та політика зайнятості

назва теми 24

Механізм функціонування ринку праці. Чинники, що впливають на співвідношення попиту та пропозиції на ринку праці. Безробіття: сутність, причини та види. Рівень безробіття та рівень зайнятості. Фактичний та природний рівень безробіття і фактори, що його визначають. Економічні та соціальні наслідки безробіття. Закон і крива Оукена.

Взаємозв'язок безробіття та інфляції. Крива Філіпса. Засоби державного регулювання зайнятості. Соціальний захист безробітних.

Тема 25. Макроекономічна політика у відкритій економіці

назва теми 25

Механізм зовнішньоекономічної політики. Інструменти зовнішньоторговельної політики. Іноземне інвестування.

Платіжний баланс: типові компоненти та класифікація статей. Валютний курс. Види валютних курсів. Попит та пропозиція валюти. Міжнародні системи валютних курсів.

Міжнародний потік товарів і капіталів. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП.

Розділ 3. Мікроекономіка

назва розділу 3

Тема 26. Корисність економічного блага. Економічний вибір

назва теми 26

Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності економічного блага. Уподобання споживача. Криві байдужості. Карта

кривих байдужості. Гранична норма заміщення. Бюджетне обмеження споживача. Поняття нахилу бюджетної лінії. Зміна цін та її вплив на бюджет споживача. Рівновага споживача. Вибір оптимального споживчого кошика.

Тема 27. Аналіз поведінки споживача

назва теми 26

Реакція споживача на зміну доходу. Функція попиту від доходу: крива Енгеля. Поняття нормальних благ та благ нижчої споживчої цінності. Реакція споживача на зміну цін товарів. Поняття звичайних благ та благ Гіффена. Ефект заміни і ефект доходу та їх взаємодія. Невизначеність та економічний ризик. Умови схильності та несхильності споживача до ризику.

Тема 28. Попит та пропозиція

назва теми 28

Ринковий попит як сума індивідуальних попитів. Зміна попиту та зміна обсягу попиту, фактори зміни. Ринкова пропозиція. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції, фактори зміни. Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова ціна та ціна рівноваги, обсяг рівноваги. Поняття надлишку споживача та надлишку виробника. Практичне застосування аналізу рівноваги: встановлення мінімуму заробітної плати, стелі цін, податки, квоти та тарифи.

Тема 29. Теорія еластичності

назва теми 29

Поняття еластичності. Еластичність попиту. Основні властивості еластичності. Еластичність попиту за чинниками впливу: еластичність попиту за власною ціною блага, еластичність попиту за ціною взаємодоповнюючого блага та за ціною взаємозамінного блага (перехресна еластичність), еластичність попиту за доходом. Еластичність пропозиції. Фактори впливу на еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції за власною ціною блага, еластичність пропозиції за цінами факторів виробництва.

Тема 30. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми

назва теми 30

Фірма як суб'єкт ринку. Мотивація поведінки фірми. Економічні періоди функціонування фірми та множина можливих комбінацій ресурсів. Миттєвий, короткостроковий та довгостроковий періоди функціонування фірми.

Поняття та параметри виробничої функції. Виробнича функція як економічна модель технології, способи побудови виробничої функції. Основні властивості виробничих функцій.

Сукупний, середній та граничний продукту короткостроковому періоді. Закон спадної продуктивності факторів виробництва. Двофакторна виробнича функція. Ізокванта та її властивості. Гранична норма технічного заміщення. Границі заміщення факторів. Зміна технології, зміна масштабу в довгостроковому періоді. Постійний, спадний та зростаючий ефект від збільшення масштабу виробництва.

Тема 31. Витрати виробництва

назва теми 31

Поняття і види витрат. Економічний і бухгалтерський підходи до визначення витрат. Альтернативні витрати. Явні та неявні, внутрішні та зовнішні витрати. Нормальний прибуток як елемент витрат. Економічний та бухгалтерський прибуток.

Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Постійні, змінні, сукупні, середні, граничні. Графічний аналіз особливостей взаємного розташування та закономірностей зміни кожного з видів витрат. Закон зростаючих граничних витрат.

Витати виробництва в довгостроковому періоді. Криві довгострокових витрат та їх види. Поняття ізокости: означення, побудова, властивості. Рівновага виробника.

Тема 32. Ринок досконалої конкуренції

назва теми 32

Поняття ринкової структури. Характерні риси ринку досконалої конкуренції. Досконало конкурентна фірма та умови її функціонування. Ринковий попит та ринкова пропозиція за умов досконалої конкуренції.

Сукупний, середній та граничний дохід фірми, їх графічне зображення. Конкурентна стратегія фірми у короткостроковому періоді. Максимізація прибутку. Дослідження умов прибутковості та збитковості фірми. Ринкова ціна та умови: прибутковості, беззбитковості, збитковості, повного згортання виробництва фірми.

Конкурентна стратегія фірми у довгостроковому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 33. Монопольний ринок

назва теми 33

Модель чистої монополії та її характеристика. Поняття та ознаки. Природні, економічні, адміністративні та правові бар'єри монопольного ринку. Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні. Монопсонія.

Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва. Пропозиція фірми монополіста та особливості її формування. Цінова дискримінація. Рівновага фірми-монополіста у довгостроковому періоді. Економічні наслідки та соціальна ціна монополії.

Державне регулювання монопольної діяльності, антимонопольна політика.

Тема 34. Ринок монополістичної конкуренції

назва теми 34

Сутність та основні риси ринку монополістичної конкуренції: ознаки та умови функціонування. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Максимізація прибутку. Цінова політика фірми. Короткострокова та довгострокова рівновага фірми. Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції.

Вплив рекламної діяльності на обсяги виробництва та витрати. Суспільна ціна монополістичної конкуренції, порівняльний аналіз з ринком досконалої конкуренції та монопольним ринком.

Тема 35. Олігополістична структура ринку

назва теми 35

Олігополія, її сутність та основні ознаки. Показники концентрації ринку. Основні причини існування олігополії. Різноманітність олігополістичних структур, загальна взаємозалежність і складність аналізу поведінки підприємства на ринку. Дуополія: суть моделей Курно та Бертрана. Олігополістичне ціноутворення: цінова війна та її наслідки, картель та легальні угоди, таємні та мовчазні змови. Основний зміст нецінової конкуренції.

Олігополія та економічна ефективність. Науково-технічний прогрес за умов олігополії. Економічні наслідки олігополії. Державне регулювання олігополії.

Тема 36. Похідний попит

назва теми 36

Похідний попит. Взаємозв'язок ринку продукту та ринків факторів виробництва. Попит на продукт та попит на фактори виробництва. Вплив різновиду структури ринку продукту на похідний попит. Похідний попит за досконалої конкуренції на

ринку продукту на ринку факторів виробництва. Цінова еластичність попиту на ресурс виробництва. Похідний попит та принцип оплати факторів. Порівняння граничного доходу та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактору виробництва.

Тема 37. Ринок праці.

назва теми 37

Праця як фактор виробництва, її мобільність. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Обґрунтування рішення про найм. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю.

Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Обґрунтування вибору робітника щодо праці та відпочинку: інструментарій ординалістської теорії корисності. Особливості ринкової пропозиції праці.

Рівновага на ринку праці. Еластичність пропозиції праці для галузей з різною динамікою витрат на виробництво. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. Двостороння монополія і визначення реального рівня заробітної плати.

Тема 38. Ринок капіталу

назва теми 38

Капітал як фактор виробництва. Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Поняття вибору у часі.

Споживання та інвестиції. Уподобання у часі. Побудова бюджетного обмеження для випадку вибору обсягів споживання між теперішнім та майбутніми періодами.

Оптимальний вибір.

Попит та пропозиція капіталу. Вступ до аналізу інвестиційних рішень. Поняття дисконтованої величини. Види процентних ставок. Рівень доходності, прибуток на капітал.

Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок землі. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

Тема 39. Економічна ефективність та добробут

назва теми 39

Аналіз ринкової рівноваги. Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса. Рівновага в економіці обміну. Поняття загальної рівноваги за Парето. Ефективність та економіка добробуту. Критерії оцінки добробуту: утилітаристський критерій, критерій Роулза, Критерій Хікса. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту.

Тема 40. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага.

назва теми 40

Зовнішні ефекти, їх економічний зміст. Позитивні зовнішні ефекти, їх сутність, вплив на обсяг та ціну рівноваги; заходи щодо корегування. Негативні зовнішні ефекти, їх сутність, вплив на обсяг та ціну рівноваги; заходи щодо керування. Суспільні та приватні витрати. Корируючі податки та субсидії. Теорема Коуза-Стіглера.

Громадські блага і громадський вибір. Приватні і громадські блага. Попит на громадські блага і ефективний їх обсяг. Особливості формування попиту, пропозиції та ціни рівноваги. Забезпечення громадськими благами: можливість ринку і держави.

Економічна роль держави у ринковій економіці. Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Теорія суспільного вибору: способи прийняття рішень та проблеми ефективності.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Базова:

1. Базилевич В. Макроекономіка : підручник / В. Базилевич, К. Базилевич, Л. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2007. – 703 с.
(друковані матеріали, які є в бібліотеці)
2. Базилевич В. Д. Макроекономіка : навч. посіб. / В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик. – 2-ге вид., допов. – К. : Атіка, 2006. – 367 с.
3. Башнянин Г. І. Політична економія : Підручник / Г.І. Башнянин, П.Ю. Лазур, В.С. Медведєв. – К. : Ельга, 2002. – 527 с.
4. Бережной В. М. Основы экономической теории: категориально-понятийный аппарат : конспект лекций / В. М. Бережной, Ю. Б. Чавыкина ; М-во образования и науки Украины; ХНАДУ. – Х. : ХНАДУ, 2008. – 117 с.
5. Бережной В. М. Основы экономической теории : учебно-метод. пособие / В. М. Бережной, В. В. Бондаренко, Ю. Б. Кравчук ; М-во образования и науки Украины ; ХНАДУ. – Х. : ХНАДУ, 2009. – 98 с.
6. Бережной В. М. Введение в теорию рыночной экономики : Учеб. пособие для студентов неэкон. спец. вузов / В. М. Бережной ; М-во образования Украины ; ХГАДТУ. – Х. : Прапор, 1997. – 175 с.
7. Білецька Л. В. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка : навч. посіб. для студ. вузів / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич ; М-во освіти і науки України. – К. : Центр навч. літ-ри, 2005. – 651 с.
8. Бодров В. Г. Соціальне ринкове господарство : Навч. посіб. / В. Г. Бодров, А. І. Кредисов, П. М. Леоненко. – К. : Либідь, 1995. – 128 с.
9. Бобров В. Я. Основи ринкової економіки : Підручник / В. Я. Бобров ; За ред. Л. О. Каніщенка. – К. : Либідь, 1995. – 320 с.
10. Борисов Е. Ф. Экономическая теория : учеб. для студентов вузов / Е. Ф. Борисов. – М. : Юрайт, 2003. – 384 с.
11. Борисов Е. Ф. Экономическая теория : в вопросах и ответах : учеб. пособие для студентов вузов / Е. Ф. Борисов. – М. : Проспект, 2006. – 254 с.
12. Борисов Е. Ф. Экономическая теория: вопросы – ответы. Ключевые понятия. Логика курса : Учеб. пособие / Е. Ф. Борисов. – М. : Инфра-М, 2002. – 192 с.
13. Вечканов Г. С. Макроэкономика : учеб. для студентов вузов / Г. С. Вечканов, Г. Р. Вечканова. – 2-е изд. – М. : Питер, 2006. – 539 с.
14. Гальчинський А. С. Основи економічної теорії : Підручник / А. С. Гальчинський, П. С. Єщенко, Ю. І. Палкін. – К. : Вища шк., 1995. – 471 с.
15. Гукасьян Г. М. Экономическая теория : учеб. пособие / Г. М. Гукасьян. – 2-е изд. – М. : Питер, 2007. – 476 с.
16. Дзюбик С. Д. Основи економічної теорії : навч. посіб. / С. Д. Дзюбик, О. С. Ривак. – К. : Знання, 2006. – 481 с.
17. Долан Э. Д. Микроэкономика / Э. Д. Долан, Д. Е. Линдсей ; Пер. с англ. В. Лукашевича и др. – СПб. : Санкт-Петербург оркестр, 1994. – 448 с.

18. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка : навч. посіб. / З. Г. Ватаманюк, В. Б. Буняк, Н. І. Гнатюк та ін. ; за ред. С. Панчишина. – К. : Альтернативи, 2001. – 606 с.
19. Економічна теорія / [Є. М. Воробйов, А. А. Гриценко, В. М. Лісовицький, В. М. Соколов] ; за заг. ред. Є. М. Воробйова. – К. : Глобус, 2003. – 703 с.
20. Емцов Р. Г. Микроэкономика : Учебник / Р. Г. Емцов, М. Ю. Лукин ; Под ред. А.В. Сидоровича. – М. : ДИС, 1997. – 317 с.
21. Задоя А. О. Мікроекономіка : Курс лекцій та вправи: Навч. посіб. / А. О. Задоя. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2002. – 211 с.
22. Корнейчук Б. В. Микроэкономика : Тесты. Задачи. Решения / Б. В. Корнейчук, Л.Г. Симкина. – СПб. : Питер, 2002. – 224 с.
23. Лісовий А. В. Мікроекономіка : навч. посіб. для студ. вузів / А. В. Лісовий. – К. : ЦУЛ, 2003. – 191 с.
24. Методические указания к самостоятельному изучению темы «Макроэкономика: задачи и экономический инструментарий в курсе «Основы экономической теории» : Для студ. I курса спец. 05.02 / М-во образования Украины; ХГАДТУ ; Сост.: Л. И. Пронкина, А. С. Кривцов. – Х., 1995. – 16 с.
25. Мікроекономіка і макроекономіка : У 2-х ч. : Підручник / С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін. – 2-ге вид. – К. : Основи, 2001. – 517 с.
26. Мочерний С. В. Економічна теорія : Посіб. для студентів вузів. / С. В. Мочерний. – К. : Академія, 1999. – 584 с.
27. Мочерний С. В. Політична економія : Навч. посіб. / С. В. Мочерний. – К. : Знання-Прес, 2002. – 687 с.
28. Мочерний С. В. Основи економічної теорії : навч. посіб. / С. В. Мочерний, О. А. Устенко. – 2-ге вид., допов. – К. : Академія, 2006. – 502 с.
29. Нуреев Р. М. Курс микроэкономики : Учеб. для вузов / Р. М. Нуреев. – М. : НОРМА – ИНФРА-М, 1999. – 560 с.
30. Основи економічної теорії : Тести. Задачі. Кросворди : Посібник / За ред. С. В. Мочерного, О. А. Устенка. – К. : Академія, 1998. – 255 с.
31. Основи економічної теорії : Посібник / За ред. С. В. Мочерного. – К. : Академія, 1998. – 462 с.
32. Основи економічної теорії : Підручник. – 2-ге вид., перероб., доп. – К. : Либідь, 1998. – 271 с.
33. Основи економічної теорії : політекономічний аспект : Посіб. / За ред. Г. Н. Климка, В. П. Нестеренка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Вища шк., 1997. – 743 с.
34. Панчишин С. Макроекономіка : Навч. посіб. / С. Панчишин. – 2-ге вид., стер. – К. : Либідь, 2002. – 614 с.
35. Перехідна економіка : Підруч. для студ. вищих навч. закл. / В. М. Геєць, Є. Г. Панченко, Е. М. Лібанова та ін. ; За ред. В. М. Гейця. – К. : Вища шк., 2003. – 591 с.
36. Пиндайк Р. С. Микроэкономика / Р. С. Пиндайк, Д. Л. Рубинфельд ; Пер. с англ. Т. Д. Березневой и др. – М. : Дело, 2001. – 807 с.
37. Самуэльсон П. Экономика : в 2-х т. / П. Самуэльсон. – М. : Алгон, 1992. – 413 с.
38. Тигова Т. Н. Микроэкономика : Крат. курс лекций / Т. Н. Тигова. – 2-е изд., испр. – К. : МАУП, 2000. – 64 с.

39. Селезньов В. В. Основи ринкової економіки України : посібник / В. В. Селезньов. – К. : А.С.К., 2006. – 687 с.
40. Симкина Л. Г. Экономическая теория : учеб. для студентов вузов / Л. Г. Силкина. – 2-е изд. – М. : Питер, 2007. – 381 с.
41. Экономическая теория в вопросах и ответах / [Е. М. Воробьев]. – Х. : ТОВ Р.И.Ф., 2002. – 639 с.
42. Экономическая теория : Учеб. для вузов / Под. ред. А. И. Добрынина, Л. С. Тарасевича. – 3-е изд. – СПб. : Питер, 2001. – 542 с.
43. Экономическая теория : учеб. для студентов вузов / под ред. А. И. Добрынина, Л. С. Тарасевича. – 3-е изд., доп. и испр. – М. : Питер, 2007. – 542 с.
44. Ястремський О. І. Основи мікроекономіки : Підручник / О. І. Ястремський, О. Г. Гриценко. – К. : Знання, 1998. – 673 с.

Допоміжна

1. Ачкасов А. Є. Мікроекономіка. Тренінг-курс [Текст] : навч. посіб. /
(інші друковані матеріали)
А. Є. Ачкасов, І. А. Островський, С. Б. Тимофієва ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 247 с.
2. Бабіч Д. В. Макроекономіка [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Бабіч Д. В., Гаврилук В. Т. ; Приват. вищ. навч. закл. «Харк. соц.-екон. ін-т». – Х. : Харк. приват. музей міс. садиби, 2012. – 319 с.
3. Башнянин Г. І. Політична економія. Навч. посібник / За ред. д.е.н. проф. Г. І. Башнянина та к.е.н. Є. С. Шевчука. 3-тє видання, перероб. і виправл. – Львів : Новий Світ-2000, 2004, – 480 с.
4. Білик В. О. Економічна теорія : Навч. посібник / За ред. В. О. Білика, П. Т. Саблука ; 4-те видання, перероб. і доп. – К. : ННЦ ІАЕ, 2004. – 560 с.
5. Васильєв С. В. Політична економія: практикум [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. В. Васильєв, І. І. Вініченко, В. О. Олексюк. – Донецьк : Юго-Восток, 2012. – 459 с.
6. Гальчинський А. С. Основи економічної теорії: Підручник / Гальчинський А. С., Єщенко П. С, Палкін Ю. І. – К. : Вища шк., 1995. – 471 с.
7. Гаркуша Ю. О. Політична економія [Текст] : навч. посіб. / Ю. О. Гаркуша, І. Ю. Тур, Г. М. Шведова ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». – Х. : ХАІ, 2011. – 151 с.
8. Гебер Н. А. Економічна теорія [Текст] : навч.-наоч. посіб. / Гебер Н. А., Федоренко Н. М. ; Харків. держ. ун-т харчування і торгівлі. – Харків : Іванченко І. С. [вид.], 2014. – 106 с.
9. Горобчук Т. Г. Мікроекономіка. Навч. посібник / Горобчук Т. Г. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 272 с.
10. Господарський кодекс України: наук-практ. коментар / [авт. кол.: С. В. Ківалов, О. І. Харитонова, Є. О. Харитонов] ; за ред. О. І. Харитонової. – Х.: Одиссей, 2012. – 832 с.
11. Данилович-Кропивницька М. Л. Макроекономіка [Текст] : навч. посіб. / М. Л. Данилович-Кропивницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. – 290 с.
12. Дружиніна В. В. Мікроекономіка [Текст] : навч. посіб. / В. В. Дружиніна, О. І. Черноус. – Харків : Друкарня Мадрид, 2015. – 254 с.

13. Економічна теорія : Політекономія : Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – 6-те вид., перероб. і доп. – К. : Знання-Прес, 2007. – 719 с.
14. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. [для студ. неекон. спец. вищ. навч. закл.] / [Галушка З. І. та ін. ; за ред. З. І. Галушки] ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Вид. 3-є, допов. – Чернівці : Друк Арт, 2012. – 350 с.
15. Економічна теорія [Текст] : навч.-метод. посіб. / Н. М. Салатюк [та ін.] ; Нац. ун-т харч. технологій. – К. : НУХТ, 2011. – 143 с.
16. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ, які навчаються за освіт.-проф. програмою бакалавра для неекон. напрямів підгот. / [В. П. Решетило та ін.] ; за заг. ред. В. П. Решетило ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ, 2014. – 290 с.
17. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. / [О. В. Стефанишин та ін.] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 335 с.
18. Економічна теорія для бакалаврів [Текст] : метод. посіб. з нормат. дисциплін для студентів спец. 6.030501 «Економічна теорія» / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, Екон. ф-т, Каф. екон. теорії, менеджменту і адміністрування ; [уклад.: Галушка З. І. та ін. ; за ред. З. І. Галушки]. – Чернівці : Місто, 2016. – 409 с.
19. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. / Н. Г. Ушакова [та ін.] ; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків : ХДУХТ, 2015. – 241 с.
20. Економічна теорія. Політекономія. Практикум [Текст] : навч. посіб. / [В. Д. Базилевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України В. Д. Базилевича ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2013. – 494 с.
21. Економічна теорія. Міжнародна економіка [Текст] : підручник / [В. М. Тарасевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 143 с.
22. Економічна теорія. Макроекономіка [Текст] : підручник / [В. М. Тарасевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 206 с.
23. Економічна теорія. Мікроекономіка [Текст] : підручник / [В. М. Тарасевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 134 с.
24. Економічна теорія. Національна економіка [Текст] : підручник / [В. М. Тарасевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 270 с.
25. Економічна теорія. Політекономія [Текст] : підручник / [В. М. Тарасевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 206 с.
26. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. / [авт. кол.: Є. Й. Майовець та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Євгена Йосиповича Майовця ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011.
27. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Мельник [та ін.] ; Держ. податк. адмін. України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. – [2-ге вид., допов. і переробл.]. – Чернівці : Прут, 2011. – 404 с.
28. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. / [Ю. О. Гаркуша та ін.] ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». – Х. : ХАІ, 2010. – 212 с.
29. Економічна теорія [Текст] : навч.-метод. посіб. для студ. неекон. спец. / М. І. Пітюлич [та ін.] ; ДВНЗ «Ужгород. нац. ун-т», Екон. ф-т, Каф. екон. теорії. – Ужгород : Карпати, 2011. – 75 с.
30. Економічна теорія. Політекономія [Текст] : підручник / [В. Д. Базилевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України В. Д. Базилевича ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – 8-ме вид., перероб. і допов. – К. : Знання, 2012. – 702 с.

31. Економічна теорія : Підручник / За ред. В.М. Тарасевича. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 784 с.
32. Загальні основи економічної теорії / Заглинська Л.В., Заглинський А.О., Матусевич М.К., Самборський І.О. – К., 2002. – 408 с.
33. Кальченко С. В. Політична економія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. В. Кальченко, І. О. Щєбликіна, Д. Г. Легеза. – Сімф. : ДІАЙП, 2012. – 317 с.
34. Кравченко О. А. Мікроекономіка: теорія і практикум [Текст] : навч. посіб. / О. А. Кравченко ; Одес. нац. політехн. ун-т, Ін-т бізнесу, економіки і інформ. технологій. – Одеса : Астропринт, 2014. – 255 с.
35. Кузнєцова Л. В. Політична економія [Текст] : навч.-метод. посіб. / Л. В. Кузнєцова, Н. М. Салатюк, О. М. Соломка ; Нац. ун-т харч. технологій. – К. : НУХТ, 2011. – 179 с.
36. Кушнір Ю. Б. Економічна теорія [Текст] : посіб. для студентів неекон. спец. / Юрій Кушнір. – Ужгород : Карпати, 2014. – 270 с.
37. Макаренко П. М. Макроекономіка [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / П. М. Макаренко, О. В. Калініченко, О. Д. Дивнич. – Полтава : РВВ ПДАА, 2014. – 363 с.
38. Максименко І. А. Політична економія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. А. Максименко ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. – Чернівці : Прут, 2012. – 597 с.
39. Мікроекономіка [Текст] : підручник / [А. П. Наливайко та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф., засл. діяча науки і техніки України А. П. Наливайка ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2011. – 446 с.
40. Макроекономіка [Текст] : навч. посіб. / [Пономаренко О. О. та ін. ; за заг. ред. Кліменко О. М.] ; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : ІНЖЕК, 2011. – 259 с.
41. Мочерний С. В. Основи економічної теорії: Підручник для студентів ВУЗів / Мочерний С. В. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 464 с.
42. Ніколенко Ю. В. Політекономія : Підручник / Ніколенко Ю. В. – К. : ЦУЛ, 2003. – 412 с.
43. Осецький В. Л. Політична економія [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / В. Л. Осецький, Н. В. Онищенко, Є. А. Пінчук ; Нац. авіац. ун-т. – Київ : НАУ, 2013. – 378 с.
44. Політична економія [Текст] : навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерц. акад. ; [уклад.: Томашик Л. С. та ін.]. – Львів : Вид-во ЛКА, 2015. – 223 с.
45. Політична економія [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [Ю. О. Гаркуша та ін.] ; Ін-т інновац. технологій і змісту освіти, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т». – Харків : ХАІ, 2014. – 319 с.
46. П'ясецька-Устич С. В. Економічна теорія [Текст] : навч.-метод. комплекс для студентів неекон. спец. / П'ясецька-Устич С. В., Герзанич В. М. ; Держ. ВНЗ «Ужгород. нац. ун-т», Ін-т економіки та міжнар. відносин, Каф. екон. теорії. – Ужгород : Ліра, 2014. – 122 с.
47. Резнік Н. П. Макроекономіка [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Резнік Н. П., Талавиря М. П., Пащенко О. В. ; Київ. міжнар. ун-т. - Вид. 2-ге, допов. і перероб. – Київ : КиМУ, 2015. – 554 с.
48. Рибалкін В. О. Політекономія : Навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / За ред. В. О. Рибалкіна, В. Г. Бодрова. – К. : Академвидав, 2004. – 672 с.

49. Скорик Г. І. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. / Г. І. Скорик, В. В. Барінов, М. Б. Швецова ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. – 187 с.
50. Старостенко Г. Г. Політична економія : Навч. посібник / Старостенко Г. Г. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 344 с.
51. Стрішенець О. М. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. М. Стрішенець, В. І. Ліщук, Л. В. Єлісеєва ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. – 236 с.
52. Талавиря М. П. Макроекономіка [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [М. П. Талавиря, О. В. Пашенко]. – К. : Лисенко М. М. [вид.], 2012. – 551 с.
53. Холявко Н. І. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. / Холявко Н. І., Гонта О. І.; Навч.-наук. ін-т економіки Чернігів. нац. технол. ун-ту. – Чернігів : ЧНТУ, 2014. – 218 с.
54. Хрупович С. Макроекономіка: теорія і практика [Текст] : [навч. посіб.] / Світлана Хрупович, Галина Ціх ; Терноп. нац. техн. ун-т ім. Івана Пулюя. – Т. : Вид-во ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2013.
55. Чепінога В. Г. Економічна теорія [Текст] : підручник / В. Г. Чепінога. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 653 с.
56. Швець І. Ю. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Швець І. Ю. – Сімф. : ДІАЙПІ, 2013. – 618, [1] с.
57. Шупик І. І. Макроекономіка в поняттях, схемах, таблицях [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. І. Шупик. – Суми : Університетська книга, 2013. – 167 с.
58. Юрчишена Л. В. Політична економія [Текст] : навч. посіб. / Л. В. Юрчишена. – Вінниця : ВФЕУ, 2014. – 341 с.
59. Якобчук В. П. Економічна теорія [Текст] : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / В. П. Якобчук ; Житомир. нац. агрокол. ун-т. – Житомир : Рута, 2012. – 314 с.

Інформаційні ресурси

1. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України
(адреси сайтів з матеріалами)
№ 2121-III від 07 груд. 2000 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 5/6. – Ст. 30. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>
2. Закон України «Господарський кодекс України» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 18, N 19-20, N 21-22, ст.144. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>
3. Закон України «Податковий кодекс України» (Із змінами, внесеними згідно із Законом N 2856-VI (2856-17) від 23.12.2010) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
4. Положення про типовий бізнес-план [Електронний ресурс] : наказ Фонду Держ. майна України від 26 трав. 2004 р. № 301. Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG461.html
5. www.president.gov.ua
6. www.kmu.gov.ua
7. www.rada.gov.ua

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Поточний контроль здійснюється на лекціях у формі опитування; на

(перелік засобів контролю успішності навчання студентів, які застосовуються: тесті, екзаменаційні білети, тощо)

практичних заняттях – опитування, діалогу, групового обговорення тематичних питань, самостійної та контрольної роботи.

Остаточний контроль з дисципліни – екзамен.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення екзамену за допомогою тестових завдань у час окремого розкладу занять.

Розробники програми:

доцент кафедри економіки і підприємництва

(посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ розробників)

к.е.н., доцент Леоненко Н.А.

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни визначає її місце і значення у процесі формування фахівця, її загальний зміст, знання та уміння, яке набуває студент у результаті вивчення дисципліни. Програма навчальної дисципліни містить у собі дані про обсяг дисципліни (у годинах та кредитах), перелік тем та видів занять, дані про підсумковий контроль тощо.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється відповідною кафедрою у 2-х екземплярах на 5 років і затверджується до 30 серпня: 1 екземпляр – у навчальний відділ; 2 екземпляр залишається на кафедрі.